

Bulletin 81

December 1999

Contributie: minimaal fl. 15,-- per persoon/jaar.

Postbankgironummer: 38.70.852

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: Mr. G. Schilperoort
Secretaris: P.J. Pot
Penningmeester: A.J. Dekker

Redactiecommissie:

Drs. J.E. de Rooy
Mr. G. Schilperoort
Mr. R. v.d. Waal

Conservator:

Drs. J.E. de Rooy

Layout:

C. Spruit

Inhoudsopgave.

NIEUWS VAN DE REDACTIE	2
TOEKOMSTPLANNEN STREEKMUSEUM.....	3
NIEUWE VRIENDEN	5
WAT DE KRANTEN ZEGGEN	6
DE VRAGENRUBRIEK	13
WERKGROEP DIALECTEN	15
AANWINSTEN	19

NIEUWS VAN DE REDACTIE

We kunnen terugzien op een geslaagde vriendendag.

Zo'n 100 vrienden verzamelden zich op zaterdag 2 oktober in het Hof van Assendelft om deel te nemen aan het uitstapje naar "de hoofdstad van de Hoeksche Waard".

Zelfs voor sommige autochtone Hoeksche Waarders was Klein Profijt aan de Oude Maas een onbekende plek.

De Hervormde Dorpskerk van Oud-Beijerland was natuurlijk wel bij iedereen bekend, althans de buitenkant.

Op beide plaatsen werden we op prettige en deskundige wijze ingelicht over de ontstaansgeschiedenis en de tegenwoordige betekenis voor de bevolking.

In de Vijf Schelpen namen we vervolgens deel aan de traditionele spek-met-peren-maaltijd of genoten we van de (ook door Leo Boshuizen bereide) erwtensoep.

Tijdens de maaltijd werd door een van de vrienden een fraaie zelfgemaakte maquette aangeboden van het Hof van Assendelft in de oorspronkelijke toestand.

Onze voorzitter de heer J. Gerretse kondigde aan zijn functie neer te leggen en droeg de voorzittershamer over aan de heer G. Schilperoort, die de heer Gerretse vervolgens bedankte voor het vele werk dat hij voor de Vriendenkring van het Streekmuseum heeft verricht.

We zien uit naar de volgende vriendendag die gepland is op 30 september 2000. Noteert u het alvast in uw agenda?

G. Schilperoort

TOEKOMSTPLANNEN STREEKMUSEUM

Beste vriendinnen en vrienden,

Uit krantenpublicaties kunt u vernomen hebben dat ik er een groot voorstander van ben dat onze trots en glorie, zijnde het streekmuseum, wordt uitgebreid. Waarom? Gaarne zet ik dit uiteen.

Een goede vriendschap blijkt uit goede contacten en een gastvrij onthaal. En bij dit laatste zit nu net de kneep.

Wanneer wij gasten ontvangen in het streekmuseum, waaronder zich ook telkenmale vriendinnen en vrienden bevinden, dan kunnen wij als gastheer niet datgene bieden waar de bezoeker op mag rekenen. Na een zoektocht door het verleden, waarmee zeker enige tijd gemoeid is, moet de bezoeker node een kop geurende koffie dan wel de heerlijk riekende thee missen. Zelfs wanneer men royaal de geldbuidel wil opentrekken dan nog is het niet te koop. Elders zal men de dorst moeten lessen.

Wat is het toch leuk dat er in het streekmuseum huwelijken worden voltrokken.

Wat is het toch jammer dat de bruiloftsgasten niet een kopje thee met een bruidssuiker of iets anders in het museum kunnen genieten. Het zou iets extra's toevoegen voor bruid en bruidegom en de kassa in het museumcafé zou een prettig geluid kunnen produceren. Het idee dat wij bruiloftsgasten ontvangen en dat er in het hele museum slechts één modern stilletje aanwezig is daar wordt uw voorzitter echt stil van.

Natuurlijk laten wij zien hoe eenvoudig het leven vroeger geleefd werd en hoe weinig eisen men aan comfort stelde. Maar we leven nu, bijna in het jaar 2000. Nu wordt de vraag gesteld wat er te vinden is over het streekmuseum op Internet. Moeten wij nu slechts verwijzen naar folianten in vet leren kaften? Nee toch? Vandaar dat ik als een eerste prioriteit zie het bouwen van een ruimte geheel en al in stijl van ons monumentale bezit maar wel voorzien van noodzakelijkheden, zonder enige luxe, om als museum goed te kunnen functioneren.

Als de beschikking kan worden verkregen over een ontvangstruimte annex museumcafé waar groepen van omstreeks 60 personen kunnen worden ontvangen, waarbij ik zeker niet in de laatste plaats denk aan de schoolkinderen zodat de educatieve functie van een museum tot zijn recht kan komen door het geven van voorlichting.

Gezelschappen kunnen na een reis gemaakt te hebben even in de ontvangstruimte bijkomen onder het genot van een verversing, terwijl enthousiaste vrijwillig(st)ers onderwijl kunnen vertellen over wat in het museum is te zien.

Natuurlijk dient het geheel zodanig ingericht te zijn dat rolstoelgebruikers van deze voorzieningen kunnen profiteren en de in de uitbreiding aanwezige expositieruimte kunnen bezoeken.

Aanvankelijk zou met het gedachtespinsel van uw voorzitter een bedrag gemoeid zijn van meer dan een miljoen gulden doch dank zij een bundeling van krachten is het mogelijk dat het geheel kan worden gerealiseerd voor een bedrag van fl. 650.000,00.

Het museum beschikt over een reserve dank zij een goed beheer, schenkingen en een commerciële werkwijze. Daarnaast kunnen diverse subsidiebronnen worden aangeboord en last but not least: vrienden weten elkaar te helpen, te stimuleren en er altijd te zijn als het nodig is.

Beste vriendinnen en vrienden, ik reken weer op u; dat u mij op de u bekende gulhartige wijze zult steunen in ons aller ambitie om het museum een plaats te geven in niet alleen de Hoeksche Waardse samenleving, maar ook daarbuiten, die het verdient in het jaar 2000.

Wij weten maar al te goed dat rust roest en vandaar wordt er hard gewerkt om te conserveren en te collectioneren. Met u hoop ik te investeren in de toekomst.

Hartelijk groetend,

Bas Kolbach, voorzitter streekmuseum

NIEUWE VRIENDEN

De hieronder genoemde personen hebben zich in de afgelopen maanden aangemeld als vriend/vriendin van het Streekmuseum en daarmee te kennen gegeven het museum een warm hart toe te dragen. Van harte welkom bij de Vriendenkring!

HW	269	A. Benjert	Goudswaard
L	655	J. van Dam	Rotterdam
HW	463	L. Goud	Maasdam
L	756	H.A. Holleman	Berkel en Rodenrijs
HW	103	M. Korteweg-Noordzij	's-Gravendeel
L	081	Chr. de Kruis	Capelle a/d IJssel
HW	397 en 398	Dhr. en mevr. A. Mol-Noordzij	's-Gravendeel
L	069	G. Mouton	Maarssen
HW	429	J.J. Quartel	Strijen
HW	781 en 782	Dhr. en mevr. M.J.M. Reijntjes-Andeweg	Goudswaard
HW	153	J.G. Riezebos	Nieuw-Beijerland
HW	258 en 259	Dhr. en mevr. G.J. Schilperoort-Kuipers	Goudswaard
L	768	H. Smitshoek	Ridderkerk
HW	523	J. van Steensel	Maasdam
L	355	Jhr. W.B. van Tets	Hilversum
L	235	C.J. Verhagen	Gouda
L	542	H.H. Vlasbloem	Scheveningen

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

"MEEKRAP EN MEESTOVEN OP DE ZUIDHOLLANDSE EILANDEN.
Door A.G. de Groot, lid van de Hist. Vereniging van Zuid-Holland. Vigilate Deo Confidente."

In de maanden juni en juli 1956 verschenen er vier artikelen in het Nieuwsblad voor de Hoeksche Waard, waarin aandacht werd besteed aan de meekrapcultuur in de Hoeksche Waard.

Hieronder volgt het laatste artikel van de letterlijke, maar ingekorte versie, als vervolg van bulletin 77, 78, 79 en 80.

"De Meestooft "Welgelegen" te Oud-Beijerland.

Kort na de Nieuwe Stooft te Strijen, n.l. de 13 augustus 1771 werd de meestooft te Oud-Beijerland gesticht. Dit was eveneens een kavelstooft. Nog heden ten dage is de naam "Meestooft" in Oud-Beijerland in gebruik voor de wijk, die officieel Scheepmakershaven heet. Enkele muren van de Stooft staan er zelfs nog en maken thans deel uit van een aantal huizen, waarin het gebouw van het meekrapbedrijf veranderd is. De westelijke gevel van het pand Oostdijk 71 draagt nog de gevelsteen, die vroeger in een van de muren van de meestooft heeft geprikt. In 1771 werd de situatie wat anders beschreven. Huisnummers kende men toen nog niet en bovendien vond men dat het terrein van de stooft toen niet in het dorp, maar even buiten het dorp was gelegen. Op 9 Augustus 1771 had de "gesworene" landmeter Jan Verhagen het stuk grond, dat voor de nieuwe industrie bestemd was opgemeten en bevonden, dat het 49 roeden besloeg. Het was belend ten Oosten en ten Zuiden de Oostdijk, ten Westen de Rijweg en Overpad naar en van de "Gravelijkheijds Gorsen" en ten Noorden het Spui en de Spuisluis.

Het terrein werd in erfpacht verkregen van de Ambachtsvrouw van Oud-Beijerland en Piershil, "de hoogedele vrouwe Jacoba Catharina van Schoonhoven, douairière van wijlen de Weledelgestrenghe Meester Pieter Meerman, in leven Raad-Ordinaris van den Edelen Hove van Holland, Zeeland en West-Friesland, heer van Piershil" tegen een jaarlijkse erfpacht van 2 stuivers per roede, dus in totaal van F 11,90. De erfpacht ging in Sinte

Catharina 1771. Ook hier waren voorname stedelingen bezitters van belangrijke porties.

De oprichters waren: de Weledelgestrenghe Heer Martinus Backus, Heer van Nieuw-Beijerland; Cornelis Hombroek, Heer van Asten en Ommelen te Dordrecht; de Heer Jan van Driel; de Eerwaarde Heer Joannes Smits voor zijn vader Jan Mijnsen; de Heer Heijndrick Dool; de Heren Gerrit van Hoogstraten en Zoon; de Heer Pieter Vermaat; de Heer Pieter Hoogenboom; de Heer Jan Jacobsz Verhagen, mitsgaders de Weduwe van de Heer Huijbert Gijben. Volgens de akte van erfpacht voor Schout en Schepenen verleden, was op 13 augustus 1771 de nieuwe meestoof "genaamd Welgelegen met zijn gevolg ten deele reeds bemesseld en betimmerd" en heeft waarschijnlijk al in het najaar van 1771 gewerkt. De grote gevelsteen (ca 1,00x0,50m) hierboven bedoeld, vereeuwigd het feit van de stichting in een gedicht van de toenmalige Oud-Beijerlandse dominee Joannes Smits, tevens één der stichters. Dit gedicht luidt:

D'Oud-Beijerlandsche stoof,
Men noemt haar Welgelegen,
Had slechts van kindrhand,
Den eersten steen gekregen.
Dies wordt hier Mijnschen's spruijt, Marie Elisabeth,
In steen met Ingena Verhagen hier gezet *)
Dat dan de stichters, die heur namen hoên voor sterven,
Gods Zegen op de teelt en 't reeën der mee verwerven.
Ao. 1771 I.Smits.

*) De heer Jan Mijnsen was waarschijnlijk de stiefvader van Ds. Smits en woonde niet te Oud-Beijerland.

Ingena Verhagen, geboren 3 maart 1761, was de dochter van de stichter en eerste boekhouder Jan Jacobsz Verhagen en diens echtgenote Abigail Hoogenboom. Ingena trouwde de 13de Juni 1784 met Jan Hendriksz van der Schoor te Oud-Beijerland.

Van de administratie van de meestoof tot 1818 is niet veel overgebleven. Te beginnen met 1816 weten wij weer wat meer. Wij zien dan ondermeer

dat er uiteraard andere geassocieerden zijn, maar het stedelijk element overweegt dan nog. De heer A. de Gijsselaar uit Den Haag heeft dan 1/4 van de stoof in bezit verder hebben elk der volgende heren 1/8: D.Los te Nieuw-Beijerland, B.J.Vrijthoff te Dordrecht, Adriaan van der Feen te Dordrecht, Arij Corn. Baars, Klaas Schelling en Jan Jacobsz Verhagen te Oud-Beijerland. De laatste was tevens boekhouder, hij overleed omstreeks dit jaar en werd als zodanig opgevolgd door zijn zoon Jacob.

In 1833 had de heer De Gijsselaar zijn bezit weten uit te breiden tot 7/16, maar sedertdien ging het eigendom steeds meer over naar streekgenoten, waarbij ook de Westhoek van Noord-Brabant te rekenen is. Het bezit van D.Los ging over naar F.W.Los, die het in 1858 van de hand deed; het aandeel van de heer Vrijthoff ging over op zijn weduwe de Vrouwe van der Santheuvel; door erfenis zien wij later als deelhebster Jonkvrouwe A.E.J. Goll van Franckestein te Amsterdam, later gehuwd met de heer C.D. van der Vliet. Na 1850 zien wij achtereenvolgens als eigenaren opkomen J.van der Made te Klundert, die enige jaren 7/16 portie had, Jan van der Schoor, Hendrik de Jong, Philippus van der Hil, Arie Kouwenhoven, K.Schelling Rzn., vermoedelijk allen te Oud-Beijerland; K.Schelling te Ouderkerk a/d IJssel, J.P.Maris, Huijbert Sneep, Krijn Verhoeven en J.L.Verhoeven te Zuid-Beijerland.

Tot het midden van de 19de eeuw werd in deze stoof, ondanks het grote aantal meestoven op Flakkee, in Zeeland en in de Westhoek, veel groene mee uit deze streken per schip ter verwerking aangevoerd. In de Franse tijd floreerde de stoof niet; het Continentale Stelsel van Napoleon zal hieraan wel niet vreemd geweest zijn. Eerst in 1816 werd de zaak weer aangepakt. Gedurende het ruim 100-jarige bestaan van deze stoof werd de directie steeds gevoerd door een lid van de bekende familie Verhagen. Omstreeks 1815 overleed de eerste boekhouder Jan Verhagen op hoge leeftijd. Na een korte vacature werd zijn zoon Jacob Verhagen benoemd, die niet minder dan 47 jaren deze functie bekleedde. Hij overleed in 1863, eveneens op zeer hoge leeftijd en werd gevolgd door zijn zoon Jan Verhagen, die reeds in 1865 stierf en toen werd opgevolgd door Jacob Verhagen Jacobszoon, die toen al in Oud-Beijerland als landbouwer en rentmeester gevestigd was. Het was deze Jacob Verhagen Jbz. die in 1875 de laatste notulen schreef en

die dus wel de liquidatie verzorgd zal hebben. Jacob Verhagen Janszn. had veel te stellen met de heer de Gijselaar, die geen gemakkelijk heerschap was en die met allerlei dreigementen vaak zijn zin wist door te zetten tegen die van alle overige aandeelhouders in. Hoe impulsief en onbeheerst deze vennoot was blijkt wel hieruit, dat hij soms zonder gerede aanleiding weigerde de notulen mede te ondertekenen, daarentegen in 1847 zich niet ontzag om in plaats van eenvoudig zijn handtekening onder de notulen te plaatsen, daaronder in een opwelling, een ontboezeming neerschreef, die curiositeitshalve hier volgt: "Voor alvorens deeze te teekenen, zij door mij (later in ons) aangemerkt, dat de geheele boel in de meestroof uit zeer nauwe families bestaat, welke bij een inrigting van dien aart onbestaanbaar is." Erg logisch klonk dit niet. Niettemin kwam hij er een jaar later nog op terug en wist met een meerderheid van 1/8 te bewerken dat de niets vermoedende droger en stamper op staande voet ontslagen werden en dat oproepen tot sollicitatie voor de vervulling der vacatures geplaatst zouden worden in de Oude en in de nieuwe Rotterdamsche Couranten, en wel in elke courant tweemaal. De sociale zekerheid verkeerde dus nog wel in de kinderschoenen. Eveneens liet De Gijselaar zijn rekeningen van de stoof om kleine verschillen van interpretatie jaren lang onbetaald. Dat hij een enkele maal na een jaarvergadering in "Den Ouden Hoorn" zijn collega's uitnodigde voor een gezellig daagje op zijn buitengoed "De Beer" kan de wrevel, die hij telkens weer opwekte niet wegnemen.

Het was op initiatief van Jacob Verhagen Jansz. dat in 1854 de rosmolen werd vervangen door een stoommachine van 5 pk. De vergelijkende kostenberekening kon in al haar eenvoud weliswaar de huidige toets der kritiek niet doorstaan, maar gelukkig volgden er toch enkele goede jaren op, zodat het buiten beschouwing laten van enkele belangrijke kostprijsfactoren (als b.v. de afschrijving) niet zo zeer in het oog viel.

Per slot bleek de machine F 2.000,-- te kosten, te betalen in 2 jaarlijkse termijnen. Uiteraard verzorgde de heer Verhagen ook de aanvraag bij Gedeputeerde Staten voor de vergunning tot opstelling en moest hij corresponderen "met ingenieurs van Stoomtoestellen", die het toenmalige Staatstoezicht vertegenwoordigde. Met de minister van Financiën stond hij in briefwisseling over restitutie van 95 % van de accijns op de steenkool, die

hij bij Frans Haniel of bij Donhoff Co, beiden te Ruhrort moest kopen ad. F 12,00 de kar. Hij moest de machinist-stoker aanstellen (Teunis Baars ad. F 6,25 per week) en de machinist van de Stoomboot De Oude Maas de verplichte revisie van het stoomwerk opdragen, en wat niet al.

Herhaaldelijk werd door de deelgenoten beraadslaagd of men de stoof nog wel in dienst zou houden, o.a. in 1840 en in 1857, toen de vooruitzichten weinig hoopgevend waren, maar steeds werd het nog weer gewaagd. Zoals wij reeds eerder zagen, kwam in 1875 het einde ook hier.

Personalia.

Daar dit opstel in hoofdzaak bestemd is voor de bewoners van de Hoeksche Waard en omgeving volgen hieronder nog enkele gegevens omtrent functionarissen, die in het meekrapbedrijf in deze contreien een rol speelden.

Menigeen zal daaronder de namen van zijn voorvaders herkennen.

Deskundigen of fabrieken, die bemoeienis hadden met de meestoof Welgelegen waren: A. Oprel te Oud-Beijerland (1824); Van Dalen te Heinenoord (1834); Bremken te Strijen (1837 en 1840); J. Eland Lzn. te Klundert (1853); C. de Baan te Vlaardingen (1869).

Molenmakers: D. van Dijk te Piershil (1847); Wevels te Simonshaven (1849).

De Drogers te Oud-Beijerland zijn niet alle met zekerheid bekend. In 1790 was het Jacobus van Bendegom; van 1816 tot 1819 was het Arij van Bendegom; van 1819 tot 1829 Jan Overbeke Joostzoon; van 1829 tot 1838 Marinus Overbeke Joostzoon; van 1838 tot 1848 Jan Slootemaker; van 1848 tot 1852 Abraham Vroegop; van 1852 tot 1857 Abraham van de Stokke; van 1857 tot 1870 Marinus Kerpel en van 1870 tot 1875 Pieter Quaak.

Van de Stampers zijn slechts enkele namen bekend: Marinus Goedegebuur (1790); Marinus Overbeke (voor 1829); Engel Franke (1829-1845); Adriaan Hendriks (1848); Pieter Heiboer en Pieter Vink (1871).

Machinist werd in 1854 Teunis Baars; in 1874 was hij als zodanig al opgevolgd door Cornelis Kraaltje.

Het drijven van de stoof werd geregeld aanbesteed. Onder de drijvers tref fen wij aan: Ewout van Weel (1819); Jacob Brussaard (1822); Jan Simons (1823); Bastiaan van de Polder (1841); Jan Bongers (1843); Jan Simons

(1845-1846); Bastiaan Simons (1848); Wout Verhagen (1852); Joris Groenenboom (1853), dit was de laatste drijver, omdat in 1854 de rosmolen werd gesloopt. Onder de inschrijvers voor het drijven worden genoemd L.Kamp (1820), M.van der Graaf (1820), L.Hoogenboom, J.Schutter, P.Visser (1843), C. Vermaat (1846), Daniël Stolk (1852), Arij Goudswaard en Simon Simons (1853).

Als timmerman aan de stoof (reparatie molen, verlatten van de droogzolders enz.) werkten Cornelis Diepenhorst (1818); Jacob Weda (1819-1823); Jacob Dammers (1824), Pieter Diepenhorst (1828), Jan van Gelder (1834), Leen van Gelder (1852); Cornelis Maris (1852); Gerrit van Trigtr (1868) en Fop Smit (1869).

Metselaars: Adr.Volkert (1818); Wed. Corn. van Bezeij (1824); Cornelis van den Berg (1827-1828).

Smeden: Jan Klein (1824); Joost de Romph (1828).

Schilders: D.Mullaard (1868); Wed. K.Grootenboer (1869).

In 1852 solliciteerden voorts mede naar het timmerwerk; Corn. van Bezeij, Jacob de Romph, A.Snijders, Pleun Proos, Hermanus van Loon en Fop Smit.

Het einde van de Meekrapcultuur.

Dat de plotselinge ondergang van de meekrapcultuur voor de Hoeksche Waard en omgeving geen ernstige gevolgen heeft gehad en althans enigszins kon worden opgevangen, is behalve aan de ingeboren gelatenheid der toenmalige Zuidhollandse boeren, mede wel te danken aan de gelukkige omstandigheid, dat het op 1869 volgende decennium een voor de landbouw hier bijzonder voorspoedig tijdvak was, hetgeen veel van het leed minder voelbaar maakte. Als deze crisis 10 jaar later gekomen was, zouden de economische gevolgen veel ernstiger geweest zijn.

Heden.

Men kan wel zeggen, dat er thans op de Hoeksche Waard niets meer is, behalve enige namen, dat aan deze eeuwenlange meekrapperiode herinnert. Misschien is er dan nog wel een conservatief moedertje, dat in een hoekje van haar moestuin een paar meekrapplanten onderhoudt, omdat zij daarmee de peertjes zo mooi rood kan koken, zoals Van Wallenburg eens consta-

teerde. In het begin dezer eeuw werd voor bijzondere doeleinden hier en daar in Nederland nog wel wat meekrap verbouwd, o.a. voor de vervaardiging van door kunstschilders gezochte "kroplap" en voor het verven van

baai; dat tegen reumatiek en spit gebruikt werd. In 1934 waren er in heel Nederland nog 47 ha beteeld. Thans is dit echter geheel voorbij. Een enkele wollenstoffenweverij in het Zuiden des Lands beschikt nog over een beperkte hoeveelheid natuurlijke meekrapverf voor het behandelen van baai. Men zegt dat de enige bron, waaruit nog kleine hoeveelheden te betrekken zijn, de Hamburgse kruidenbeurs is."

P.J. Pot.

DE VRAGENRUBRIEK

De vragen die in Bulletin 80 van augustus 1999 zijn geplaatst hebben helaas geen enkele reactie opgeleverd. Er valt deze keer dus geen antwoord te publiceren! We gaan direct verder met volgende nieuwe problemen:

477. Johannes Kimmel, voorvader van vier generaties Kimmel in de Hoeksche Waard, werd rond 1790 geboren en overleed 24-7-1866 te Klundert, zoon van Johannes Kimmel en Maria Spanuyt. Hij was gehuwd met Johanna Jacoba Loos, gedoopt Tholen 11-5-1785 en overl. 27-1-1850 te Klundert, dochter van Pieter Loos en Maria van der Net.
Wie weet waar en wanneer Johannes Kimmel is geboren en wanneer hij getrouwd is met Johanna Jacoba Loos?
478. Andries Wols (Wolfs), geb. 's-Gravendeel 20-10-1785, overl. Mijnsheerenland 1-9-1846, tr. Willempje Bijl, geb. Zuid-Beijerland 5-7-1786, overl. Mijnsheerenland 28-1-1829, dochter van Dirk Bijl en Maartje van Vliet. Zij hebben kinderen, geboren te Mijnsheerenland vanaf 13-1-1811.
Wie weet waar en wanneer Andries en Willempje getrouwd zijn?
479. Abraham Klijnsmit, geb. Piershil 30-11-1850, zoon van Jan Klijnsmit en Neeltje van der Sluis, tr. Nieuw-Beijerland 1-12-1877 met Cornelia van Bochove, geb. Nieuw-Beijerland 13-3-1854, dochter van Dirk van Bochove en Cornelia Zevenbergen.
Wie weet waar en wanneer Abraham Klijnsmit en Cornelia van Bochove zijn overleden?

Denkt u op de een of andere manier iets te kunnen bijdragen aan de beantwoording van een of meer van de hierboven genoemde vragen, reageert u dan schriftelijk bij de Vragenrubriek: Strijensedijk 2, 3295 KM 's-Gravendeel.

Nieuwe vragen kunnen uiteraard nog steeds worden ingezonden. Met nadruk wordt erop gewezen dat een postzegel voor antwoord een voorwaarde voor plaatsing is! Daarnaast dient de vraag betrekking te hebben op iets of iemand uit de Hoeksche Waard.

AOM

WERKGROEP DIALECTEN

Werkgroep Dialecten Hoeksche Waard.

Jeugdherinnering, van mevr. H.van der Schoor-van der Linden. Oud-Beijerlands dialect.

Toen ik om en de bai nege jaer was, verhoisde we van de Kerkstraet in Oud-Beijerland naer de Schôôlstraet. Die hiet tegewoordig de Kaerel Doormanstraet, maar toendertaid zeeê we "Achter de kerk", want wai keke zo op de "Grôôte Kerk".

Main vaeder begon daer een fietsezaak. "Rijwielhandel" stong dur opte winkelroit. Naest de winkel was t'r een grôôte werkplaes, daer kwamme 's aeves de manne oit de buurt een praetje make. Je stonger drôôg en werrem, ok 's winters, want dan brandde d'r een kacheltie.

Van winkelsloiting was nog gêên spraeke. In de vekansie mos ik wellus hellepe in de werkplaes. Fietswiele schrappe b.v. Want toen liet de mense d'r fiets nog opknappe. Ouwe bande en zaedels ginge in een grôôte kast, die vroeger een bestee geweest was.

In den oorlog kwam dat spul nog weer goed van pas. De bande wiere geroid veur goeie butter. Van de ouwe zaedels wier het muttael afgehaald. Moeder stopte het leer in een grôôten tail met waeter om ze plat te kroige en dan gong het naer de schoenemaeker om ouwe schoene te verzôôle.

Ome Pleun en Tante Besjaen weunde achterop de Zinkweg. Ze hadde een grôôte schuur en daer was een hokkie in afgeschote waer main vaeder wat gerêenschap had. Een paar keer in de week fietstendie daer nae toe, om de fietse van de mense die daer weunde te make. Main zus en ik noemden dat hokkie "Het Filiaal".

Toendertaid waere d'r maar weinug mense die een ooto hadde en die boite durp weunde kwamme met de fiets booschappe doen. Op Zondag gonge ze mette fiets naer de kerk, die flak bai ons hois stond. De fietse wiere dan bij ons in de werkplaes gezet. Maar dat was allêên maar veur de klante. Er hing dan ok een bortie met: "Stalling alleen voor klanten".

Ik fieste een keer mee naer “t filiaal”, toen mos ik daer een fiets beethouwe, waer een nieuw stuur op mos. Dat gong met een houten haemer. Nou vloog daer de kop van dien haemer of en die kwam op main hōôfd terecht en daer lag ik, "kassie zes". Main vaeder schrok z' n aaige een aop. Maar 't viel nogal mee. Maar'k hà wel een gat in main hōôfd. Toen ik dat laeter an m'n man vertelde, zee die: "En dat kenne we nog altoid merke".

.

Een verhaal verteld door Koos de Koning, 9 juli 1968

Op de Puttershoekse Erven staat een raar gebouw,
't Is het hupse kerkie van Bassie en zijn vrouw.
Bassie staat te preke op 'n ton met teer.
Blok die loopt met 't zakkie 't kerkie op en neer:
Cent, cent, cent, voor dien arme vent.

HOEKSCHEWAARDSE VERTELLINGEN IN DIALECT.

Herdruk van eerste bundel.

Na de succesvolle uitgave van het derde boekje met verhalen en rijmen in dialect van onze streek is nu op veler verzoek een herdruk van het eerste boekje van deze serie verschenen, maar nu in dezelfde fraaie uitvoering als die van het derde deel dat in het vorige jaar is uitgekomen.

Tevens is er in deze herdruk een zo goed mogelijke eenheid van schrijfwijze van het dialect toegepast. Bovendien zijn er nog zes nieuwe verhalen aan toegevoegd.

Wanneer de animo even groot is als bij de vorige uitgaven, zullen wij ook het snel uitverkochte tweede deel van de serie laten herdrukken in eenzelfde fraaie uitvoering.

Dan zullen deze drie bij elkaar passende delen een goede indruk geven van het taalgebruik en de karakters van de bevolking in de dorpen en op het platteland in de vervlogen jaren van de 19e eeuw, waarbij ook de humor het lezen tot een genoegen maakt.

Het vernieuwde deel 1 is verkrijgbaar bij boekhandel "Edel" te Oud Beijerland, Numansdorp en Spijkenisse, alsmede bij ons Streekmuseum te Heinoord.

SPREEKWOORDEN EN GEZEGDEN IN HOEKSCHE WAARDS DIALECT (vervolg).

Hij praat deur den baerd. = Met verheven stem zijn mening verkondigen.

Hij heb een hêêlen dunk van z'n aage. = Hij denkt dat hij meer kan of meer weet dan andere mensen.

Hij is z'n dôôdschoppes nie waerd. = Hij is te lui om wat te doen.

Hij heb z'n natjie en z'n drôôchie op z'n tijd. = Hij komt niets tekort.

't Is niet naest de deur = 't Is ver hiervandaan.

Hij krijg koekies van z'n aage dêêg. = Hij krijgt zelf het kwaad, wat hij andere mensen toewenste.

't Was meer naam as daed. = 't Leek meer dan wat het werkelijk was.

'k Wou da'k ze in een beschete doekie had.= Niet vies van geld zijn.

Hij heb nog gêên dak bove z'n hôôd = Hij heeft geen eigen huis.

Hij hetter de dampe in.= Hij heeft er de smoor in.

Een plasdankie. = Geen beloning krijgen voor hulp verlenen. Ook: D'r ken nog gêên dankie of.

Daer lôôp 'n kwaoien dobber over. = Uitbundigheid wordt gevolgd door tegenslag

t Is maar een vreemden dokter. = Hij doet niet normaal.

Hij is zôô dom as 't achterend van een verreke. = Dommer dan dom.

Om de dooie dôôd niet. = Nooit van mijn leven aanvaard ik dat.

't Is een dôôdaes van een vent. = Iemand die geen cent waard is.

De lesten drop iste boterknop. = Een koe moet goed uitgemolken worden, want de laatste stralen hebben het hoogste vetgehalte.

AANWINSTEN

Wat is er in de afgelopen 4 maanden weer enorm veel aan het Streekmuseum geschonken! De onderstaande opsomming laat een indrukwekkende hoeveelheid zien van allerhande oude of zeer oude gereedschappen, boeken, kleding enz. Wat in de rubriek "Aanwinsten" zeker niet onvermeld mag blijven is de schenking van een miniatuurmodel van het Hof van Assendelft, zoals dit Hof er in ongeveer 1800 uitgezien kan hebben. Dit model is gemaakt na uitvoerig bouwkundig onderzoek door de heer Van Driel en zijn echtgenote uit Heinenoord, vrienden van het museum. Hij heeft het model op de pas gehouden Vriendendag aangeboden aan het museum. Binnenkort zal de miniatuur in de studiezaal te zien zijn.

We gaan over tot de vermelding van de andere aanwinsten. In de eerste plaats de aanwinsten, die met de akkerbouw/veeteelt te maken hebben: een bascule met 5 gewichten (werd uiteraard ook buiten het agrarisch bedrijf gebruikt), een melkbusje, zes paardenhalsters en leidsels, een medicijnbit, een zeel (draagtuig) en een melkbus met "litermaatkraan".

Vervolgens de aanwinsten voor de ambachten. Met name de bakker is heel goed bedacht: een bakkersweegschaal, diverse brood- en taartbakblikken, beschuitvormen, scheppen, een schieter, een zeef, een deegrol, een spritspuit, een speculaasplank, twee bakplaten, een tulbandvorm, bakkersdiploma's, een tegel met een afbeelding van een oven met aan de keerzijde "50 jaar dienstbetoon 1924-1974, Bond van Christelijke Ondernemers in het Bakkersbedrijf", een tegel met een voorstelling van een bakkerij, een amandelsnijmolen, een amandelpelmolen en een deegverdelers.

De overige giften waarmee de collectie gereedschappen werd aangevuld: een duimstok met waterpas en hoekmeting, een gewicht van 5 Nederlandse ponden (is 5 kilo!) met loodkraag met ijkjaar 1880, 45° hoekmeter, een horletoet (soort schaaf), drie aftekenlinialen, twee profielschaven, een guts, twee koperen passers en diverse andere gereedschappen.

Aan huishoudelijke artikelen werd geschonken: een wasklok (stamper), een

kleine plumeau, een kammenbakje, een glazen bokaal (groen en blank glas) met deksel, twee Delfts blauwe vaasjes en een pot van een kaststel, een scheermes met slijpsteen, vijftien vooroorlogse pakjes thee, twee pakjes Kanis en Gunnik koffie, twee Haller eenpits-petroleumkookstellen, een test, twee houten stoven, een grote aardewerken pot, een boterstempel en -spaan, een naaldenkoker, twee hyacintglazen, twee vetpotjes, een groot wit bord (Regout, 45 cm), een wandkoffiemolen, vier emaille pannen en een schaal, een wasplank en -stamper met lange steel, een kaakblik uit de tweede wereldoorlog, een chocoladereep en -lettervorm, drie Mechelse stoelen, een kwispedoor, een drinkkannetje voor een zieke, een koffiepot, een kruik en kruikenzakken, een naaimachine (1880) met kist, verschillende kaartjes stopwol en -garen en als laatste van deze lange reeks een roetvanger voor een olielamp.

De volgende opsomming betreft de ontvangen giften aan kleding, ander textiel en sieraden: een doos kleding, hand- en kantwerk, een kralen ketting (git) met zilveren slot, een beursje van kralen met zilveren beugel met als inhoud 1 gulden (papier) en 1 gulden (papier, Ned. Indië), een paar oorbelletjes (git), een onderrok, een paar krullen (verguld), twee broekjes, twee stoplapjes, een proeflap, twaalf keuvels waarvan drie rouwkeuvels, zes slaapmutsen met kant, een strook kant, drie schortjes, vier tafellakens, een kanten kleed, twee doopjurken waarvan een met onderrok, borduurwerk: "Ter herdenking der Belgische vluchtelingen 1914", een ondermuts en twee kanten babykapjes.

De aanwinsten aan "papierwaren" zijn: foto's van het Oranjehuis, een Ansichtkaartenalbum, een rouwbijbel uit 1894, een Burgerlijk Wetboek uit 1839, "Souvenir aangeboden door M. de Reus, kruidenier te Numansdorp" (klein boekje met teksten van liedjes over Michiel Adriaansz de Ruijter), statuten van diverse verenigingen en stichtingen (onder meer van de Coöperatieve Landbouwvereniging Zuid-Beijerland, de Suikerfabriek Puttershoek en de Hollandsche Maatschappij van Landbouw afdeling Hoeksche Waard), acht kinderboeken en zes geografische kaarten.

Er is in de afgelopen maanden erg veel speelgoed ontvangen. De volgende opsomming geeft dat weer: een "suf" (een puzzelspel), twee blokkendozen, een kegelspel, een leitje, twee speelgoedpistolen, verschillende kwartetspellen en stellen speelkaarten, een diabolo, drie tolleren, damstenen en -bord, een dominospel en diverse andere spelletjes.

Een ditmaal opmerkelijk korte restgroep vormen de volgende aanwinsten: een inktstel van het accountantsbureau van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw 1917-1977, twee portefeuilles, een kroontjespenhouder regeringsjubileum 1898-1923 Wilhelmina, een groot olieverfschilderij van Willempje Schelling (1868-1960, echtgenote van Gerrit Bervoets), een rijtuiglamp, een dokterstasje, een klisterspuit, een legpuzzel van Kees Verkerk en een oranje sjerp.

De zeer vele gevers danken wij via deze weg nogmaals hartelijk voor hun schenkingen.

R. van der Waal